

FÜGGETLEN RENDÉSZETI PANASZTESTÜLET

☒: 1358 Budapest, Széchenyi rakpart 19.

☎: 441-6501

Ügyszám: FRPS/277/2011/Pan.

A Független Rendészeti Panasztestület

202/2012. (VI. 6.) számú

állásfoglalása

A Független Rendészeti Panasztestület (a továbbiakban: Testület) **panaszos**¹ 2011. május 17-én előterjesztett **panasza alapján indult eljárásban** a 2012. június 6-án – dr. Kádár András Kristóf testületi tag távollétében – megtartott zárt ülésén született állásfoglalását

m e g k ü l d i a z O r s z á g o s R e n d ő r f ő k a p i t á n y n a k .

A Testület megállapítása szerint **a vizsgált ügyben alapjogot súlyosan sértő intézkedésre került sor.**

A Testület állásfoglalása ellen jogorvoslatnak helye nincs.

Indokolás

A panaszos a vele szemben 2011. április 27-én foganatosított rendőri intézkedések (igazoltatás, előállítás és annak körülményei), kényszerítő eszköz (bilincs) alkalmazása és rendőri mulasztások (azonosításra vonatkozó kötelezettség, illetve a hozzátartozó kiértesítésének elmulasztása), valamint egyes büntetőeljárási kérdések miatt 2011. május 4-én a Büntetőeljárásról szóló 1998. évi XIX. törvény (a továbbiakban: Be.) 196. §-ának (1) bekezdése szerinti rendelkezés alapján panasszal fordult a Sz.-i Rendőrkapitánysághoz. A panasz benyújtása alapján a Sz.-i Rendőrkapitányság Közrendvédelmi és Határrendészeti Osztálya a 2011. május 9-én kelt, a rendőri intézkedéssel szemben előterjesztett kérelemmel összefüggésben elrendelt elsőfokú eljárás megindításáról szóló értesítésben tájékoztatta a panaszost – többek között – arról, hogy lehetősége van a Testülethez fordulni, az értesítés kézhezvételétől számított 8 napon belül.

A panaszos ezt követően 2011. május 17-én postai úton terjesztette elő panaszát a Testület részére. A beadványt 2011. május 28-án és június 8-án faxon keresztül, valamint 2011. november 2-án, 4-én és 28-án, továbbá 2012. február 9-én elektronikus úton kiegészítette. A

¹ Az Rtv. 93/A. § (8) bekezdése értelmében a panaszos személyes adatait töröltük.

panaszos egyben azt nyilatkozta, hogy a Testület a panaszbeadványt ne küldje tovább a Sz.-i Rendőrkapitányság, illetve a megyei rendőr-főkapitányság részére.

I.

1) A panaszbeadvány, annak kiegészítései és mellékletei szerint F. településen a helyi önkormányzat fenyőfák tömeges kivágását rendelte el, ami miatt a panaszos több ízben bejelentést tett különböző hivatalos fórumok előtt, illetve a Sz.-i Rendőrkapitányság segítségét is kérte annak érdekében, hogy az – álláspontja szerint – engedély nélküli fakivágást meg lehessen akadályozni.

2011. április 27. napján a bt. emberei „illegális fakitermelést” folytattak a településen. A panaszos felhívta a Sz.-i Rendőrkapitányság Bűnügyi Osztály Vádelőkészítő Alosztályát, és kérte, hogy – mivel folytatólagosan folyik az illegális fakitermelés, illetve büntetőeljárás is indult ez ügyben, amelynek iratanyaga a panaszos tudomása szerint az Alosztályon van – küldjenek ki járőrt. A telefont felvevő nő átirányította a panaszost a 107-es segélyhívó számra. Ezt követően, 10 óra 30 perc körüli időben a panaszos felhívta a 107-es telefonszámot, és kérte az ügyeletet, hogy küldjenek ki járőrautót F. településre. Az ügyeletes a bejelentést tudomásul vette. Kb. 10 perc elteltével a panaszost telefonon (hívószám kijelzése nélkül) kereste a rendőrség, és a telefonáló közölte, hogy „ha ugyanazokról a fákról van szó, amiket az önkormányzat engedéllyel vág ki, akkor nem fognak kimenni”. A panaszos a telefonálást követően azonnal elindult munkahelyéről az otthonába.

11 óra és 11 óra 15 perc közötti időben a panaszos már a lakásából hívta fel a Közigazgatási Hivatalt, hogy tájékoztatást adjon a történetkről. A panaszos ezzel összefüggésben megjegyezte, hogy a Közigazgatási Hivatal harmadszor hívta fel a f.-i jegyző figyelmét arra, hogy tegyen eleget az adatszolgáltatási kötelezettségének. Majd ismételten a 107-es telefonszámot hívta a panaszos, és újabb bejelentést tett a cselekményről, és kérte, hogy küldjenek ki járőröket. Ezen utolsó hívás alkalmával az ügyintéző már a rendőrkapitányra hivatkozva közölte a panaszossal, hogy a járőrök nem fognak kimenni.

A panaszos szerint a fák kivágásáról szóló határozat nem jogerős, mivel a rendőri intézkedés időpontjában másodfokú eljárás volt folyamatban az illetékes kormányhivatalnál, így annak végrehajtása nem volt jogszerű. Minthogy jogerős engedély hiányában végezték el a fák kivágását, a panaszos véleménye szerint a telefonos bejelentése és az, hogy a rendőrség fellépését kérte az ügyben, „teljes mértékben állampolgári jogai közé tartozik”, a rendőrség pedig mulasztott akkor, amikor nem állíttatták le a fakivágásokat.

A panaszos hivatkozott beadványában arra, hogy az általa észlelt cselekmény az egyes szabálysértésekről szóló 218/1999. (XII. 28.) Korm. rendelet 19. §-ának b) pontjába, vagy akár a Büntető törvénykönyvről szóló 1978. évi IV. törvény (a továbbiakban: Btk.) 280. §-ába is ütközhet.

A panaszos más személyekkel együtt elment az A. utcába, arra a részre, ahol a fakitermelés folytatódott. Amikor a panaszos és társai a helyszínre érkeztek, a Magyar Televízió egyik regionális stúdiója is odament az illegális fakivágásról filmet forgatni.

A panaszos a helyszínen jelen levő bt. képviselőjét megkérte, hogy mutassa meg az érvényes engedélyt, amit – a panaszos álláspontja szerint – nem csatolt a szakértői véleményéhez. A képviselő a panaszos kérdéseire nem akart nyilatkozni. Mivel a panaszos azt érzékelte, hogy a fakitermelést tovább akarják folytatni, odaállt egy éppen kivágandó fa tövéhez. A bt. egyik munkása, aki a motorfűrész kezelte, odalépett a panaszoshoz, és fűrészszel a kezében mellbe vágta. A panaszos a karját hirtelen felemelve próbálta magát megvédeni az ütéstől. A panaszos az ütés miatt a fának esett, karja megsérült.

A panaszos személyére becsmérő és fenyegető megjegyzéseket tett ez a személy és két másik, akik szintén a bt. emberei. Időközben megjelent egy helybeli lakos, aki szintén becsmérő megjegyzéseket tett a panaszos származására és személyére, majd pedig a panaszosra akart támadni, ezért hárman fogták vissza a férfit. A munkások más helyi lakosokkal is összevesztek, félelmet keltő magatartást tanúsítottak, tettelegesség azonban az ő esetükben nem történt.

Később megérkezett a település jegyzője és polgármestere, akik fenyegetőleg léptek fel, megpróbálták az ott levőket megfélemlíteni. Mindenféle „papírokat” mutattak, amik a panaszos megítélése szerint érvénytelenek voltak.

Az időközben kiérkező járőrök mindenkit igazoltattak. A panaszost is igazoltatták, majd előállították a rendőrkapitányságra. Más személy előállítása ugyanakkor nem történt meg, holott – állítása szerint – őt bántalmazták. A panaszos tagadta a cselekmény elkövetését. Állítása szerint nem hallgatták meg azokat a személyeket, és nem is vették fel adataikat, akik a panaszos mellett tudtak volna tanúskodni.

A panaszos az előállításával kapcsolatban panaszolja egyrészt, hogy a kiérkező rendőrök sem az intézkedés megkezdése előtt, sem azt követően nem tettek eleget azonosításra vonatkozó kötelezettségüknek. Annyit közöltek – jogszabályi hivatkozás nélkül –, hogy a panaszos garázdaságot követett el, ami miatt velük kell mennie a rendőrkapitányságra. A panaszos maximálisan együttműködött a rendőrökkel, ennek ellenére meg akarták bilincselni a helyszínen. A kényszerítő eszköz alkalmazásától – állítása szerint – azért tekintettek el, mert az intézkedés ideje alatt a helyszínre érkezett a panaszos élettársa 2 éves gyermekükkel, és a panaszos kérte, hogy jelenlétükben ne alkalmazzanak bilincset.

Sérelmezi a panaszos azt is, hogy a rendőrkapitányságra történő beszállításakor „semmit nem vihetett magával”, „nem mehetett rendőri kísérettel sehova sem, azonnal be kellett szállnia a rendőrautóba”. A rendőrkapitányság épületében pedig a panaszost a kezek előre helyezésével megbilincseltek, ami több órán keresztül volt rajta.

A panaszos véleménye szerint személyiségi jogait sértve és méltatlanul bántak vele a fogvatartása („örizetbe vétele”) idején, mivel nem engedték meg számára, hogy telefonját, tárcáját magával vigye. Fogvatartásának ideje alatt, kérése ellenére nem tudott senkit sem értesíteni a történetekről, illetve a rendőrség nem értesítette a panaszos édesanyját sem, holott megadta az asszony telefonszámát is. Sérelmezte továbbá a panaszos, hogy amikor kérésére a sz.-i kórházba szállították látlelet vétele végett, ott „nagy nyilvánosság előtt, bilincsből, közveszélyes bűnöző módjára vitték végig”; megítélése szerint ez a megalázó bánásmód emberi méltósághoz való jogát sértette. A panasz szerint a rendőri intézkedést követően

semmilyen segítség nem állt a panaszos rendelkezésére, csak nagy nehézségek árán tudott hazajutni a 20 km-re levő otthonába.

2) A panaszos 2011. május 13-án telefonált a rendőrségre, és a vele szemben indult büntetőeljárás előadójával, a Sz.-i Rendőrkapitányság Bűnügyi Osztály Gazdaságvédelmi Alosztályának r. hadnagy nyomozójával beszélt arról, hogy szeretné az ügyében keletkezett iratokat megtekinteni. A panaszos aznap írásban is kérte a rendőrkapitányságot, hogy 2011. május 17-én biztosítsák számára az iratokba való betekintést. A rendőrség azt a tájékoztatást adta a panaszosnak, hogy csak az általa benyújtott dokumentumokba tekinthet be, az „ellene szólókba” nem. A panaszos kérte, hogy jogszabályi hivatkozással válaszoljanak neki arra a kérdésre, hogy miért nincs joga iratbetekintésre és másolatkérésre. A panaszos nem kapott választ kérdéseire a rendőrségtől.

3) A panaszbeadványhoz mellékelte, 2011. április 27. napján készült gyanúsított kihallgatásról készült jegyzőkönyv tanúsága szerint a panaszos a rendelkezésre álló adatok alapján megalapozottan gyanúsítható volt a Btk. 271. §-ának (1) bekezdésébe ütköző és aszerint minősülő garázdaság vétségének elkövetésével. A gyanúsítás szerint a panaszos a megjelölt napon 13 óra körül F. településen, a sportpálya és az A. utca X. szám alatti terület közötti részen előzetes szóváltás nélkül egy alkalommal megütött egy cs.-i lakost. A panaszos ezen kihívóan közösségellenes, erőszakos cselekménye alkalmas volt arra, hogy másokban megbotránkozást vagy riadalmat keltsen.

A jegyzőkönyv szerint a panaszos kihallgatása 2011. április 27-én 17 óra 15 perctől 18 óra 35 percig tartott.

4) A panaszos csatolta a megyei kórház 2011. április 27-én kiállított ambuláns kezelőlapját. Azon az szerepel, hogy a rendőri kísérettel érkezett panaszos elmondása szerint aznap egy ismeretlen személy őt mellkason ütötte, az esés közben pedig jobb alkarját lehorzsolta. A kezelőlap szerint a panaszos státusa: „a mellkas stabil, jobb emlőbimbó környékén min. duzzanat, csecsemőtenyérszerű hyperaemia, enyhe nyom. érz. HTX, PTX, subcutan emphysema, crep. fiz. vizsg. nincs. Mko. tüdőfelet jól átlégzi. Jobb alkar prox. harmadában ulnarisan kb. gyermektenyérszerű felületen felületes, vonalas abrasiók. Jobb felső végtagot jól mozgatja. KÉV nincs. Egyéni panaszt nem jelez, egyéb külsőrelem nem látható.” A röntgen a mellkas, jobb bordák felvétele során törést, traumás eltérést nem mutatott. A diagnózis szerint a panaszos mellkasa zúzódott, az alkarja felületesen sérült.

5) A Sz.-i Városi Ügyészség a 2011. május 6. napján kelt határozatával a panaszos gyanúsítottkénti kihallgatása miatt bejelentett panaszát elutasította. A határozat indokolása szerint a rendelkezésre álló nyomozati iratanyag – különösen a tanúvallomások és az ambuláns kezelőlap – alapján a panaszos megalapozottan gyanúsítható volt a garázdaság vétségének [Btk. 271. § (1) bekezdés] elkövetésével.

6) A panaszos beadványának kiegészítéseként az ellene indult büntetőeljárásban keletkezett tanúkihallgatási és szembesítési jegyzőkönyveket, a tanúk vallomása miatti feljelentését és két ügyészségi határozatot is megküldött a Testület részére.

a) A panaszos ellen garázdaság vétségének megalapozott gyanúja miatt folyamatban levő eljárásban tanúként hallgattak ki egy férfit, aki abban az utcában lakik, ahol a bűncselekmény

és a rendőri intézkedés is történt. A tanú elmondta, hogy a kérdéses napon két férfi jelent meg az utcában fakivágást végezni. 5-10 méterről látta a tanú, hogy a panaszos odament a férfiakhoz, és lefogta az idősebbik kezét, amikor az a láncfűrész be akarta indítani. A tanú azt nem látta, hogy a panaszos szándékosan megütötte a férfit, és többször nem is ért hozzá. A tanú megkérte a munkást, hogy addig ne indítsa be a fűrész, amíg a rendőrség ki nem érkezik, aminek a férfi eleget tett.

Tanúként hallgatták ki a sértett munkatársát is, aki elmondta, hogy egy fát akart kidönteni, amikor elé lépett a panaszos azért, hogy azt megakadályozza. Mivel a panaszos a tanú és a fa közé lépett, a tanú a motoros fűrész el sem tudta indítani. A tanú – hogy az esetleges konfliktust elkerülje – a fűrészrel együtt arrébb lépett. Őt a panaszos nem fogta és nem ütötte meg. A tanúnak szólt az egyik kollegája, hogy a problémák elkerülése végett menjen még távolabb a panaszostól, ezért ő távolabb is ment. A tanú nem tud arról, hogy a panaszosnak a későbbiekben kivel volt összetűzése és mi történt pontosan, mert nem követte figyelemmel az eseményeket. Később hallomásból tudta meg, hogy a panaszos állítólag a büntetőeljárás sértettjével került konfliktusba.

b) A büntetőeljárásban szembesítették a bűncselekmény sértettjét és egy másik tanút (helyszínen jelen levő bt. képviselőjét, a sértett keresztapját) a tanúvallomásukban mutatkozó ellentét miatt tisztázni kellett. A szembesítési jegyzőkönyvben az szerepel, hogy a sértett kezében volt egy motoros fűrész, ami nem működött. Indítani szeretne volna, de hirtelen mögüle egy férfi (a panaszos) lépett elé, aki szó nélkül mellkason lökte vagy ütötte. Mindez hirtelen történt, ezért a sértett nem emlékezett arra, hogy csak megtántorodott vagy el is esett. A tanú elmondta, hogy a panaszos a sértett elé lépett és őt két kézzel elég erősen a mellkasánál meglökte, aminek következtében mindkét férfi elesett.

A panaszos és az előzőleg említett tanú (a bt. helyszínen megjelent képviselője) szembesítését is szükségesnek tartotta a nyomozó hatóság. Annak során a panaszos azt mondta, hogy nem a sértettel került konfliktusba, hanem egy másik munkással, és a látéletek éppen azt igazolják, hogy ő sérült meg. A tanú ezzel szemben azt mondta, hogy a panaszos odament a munkásokhoz, hogy megakadályozza a fakitermelést, amelynek során szavakkal és tettelesen is fellépett: a fakitermelést végző személyeket inzultálta, majd a sértettet egy esetben mellkasánál meglökte, ami miatt mindketten elestek.

A panaszoszt a sértett kollegájával is szembesítették. A szembesítés során a panaszos azt mondta, hogy ez volt az a férfi, aki őt meglökte, és nekiesett a fának. A tanú ezzel szemben azt állította, hogy mindkét kezével fogta a motoros fűrész, így nem is tudta meglökní a panaszoszt.

c) A Sz.-i Városi Ügyészség 2011. november 11. napján kelt határozatával a panaszos ellen indult nyomozást a Be. 190. §-ának (1) bekezdés b) pontja alapján – mivel a nyomozás adatai alapján nem állapítható meg bűncselekmény elkövetése és az eljárás folytatásától sem várható eredmény – megszüntette.

A panaszos egyébként az „összes ellene tanúskodó személy” ellen büntetőeljárás megindítását kezdeményezte. A panaszos feljelentését a Sz.-i Városi Ügyészség a Be. 174. §-ának (1) bekezdés a) pontja alapján – mivel a cselekmény nem bűncselekmény – elutasította. Az ügyészség a tanúk vallomását aggálytalannak ítélte meg.

II.

A Testület a panasz kivizsgálása során, a tényállás pontosabb megismerése érdekében felvilágosítást kért a rendőrségtől a panaszolt intézkedésről, valamint megküldeni kérte az azzal kapcsolatos rendőrségi dokumentumokat, és a konkrét kérdésekkel összefüggésben a rendőrség álláspontját.

1) A Sz.-i Rendőrkapitányság vezető-helyettesének tájékoztatása szerint a panaszossal szemben a helyszíni elsődleges rendőri intézkedést a Sz.-i Rendőrkapitányság Közrendvédelmi és Határrendészeti Osztály Őr- és Járőrszolgálati Alosztályának egy r. törzsrőrmester járőre, akit időközben áthelyeztek egy másik rendőrkapitányságra) és egy r. főtörzsrőrmester járőre fogatosította. A panaszos előállítását a Sz.-i Rendőrkapitányság Közrendvédelmi és Határrendészeti Osztály Határrendészeti Alosztályának r. főtörzsszázlós szolgálatparancsnokának utasítására a Fogda-, Kísérőőri és Biztosítási Alosztály r. főtörzsrőrmester járőre és r. törzsszázlós járőrvezetője fogatosította. A panaszos kihallgatásában a Sz.-i Rendőrkapitányság Felderítő Osztály Felderítő Alosztályának r. őrnagy alosztályvezetője és egy r. főtörzsrőrmester nyomozója közreműködött.

2) A Sz.-i Rendőrkapitányság vezető-helyettesének tájékoztató levele a panaszossal szembeni rendőri intézkedéssel összefüggésben az alábbi adatokat tartalmazza.

a) A panaszügyhöz köthető előzmények tekintetében a kapitányságvezető helyettes előadta, hogy a panaszos első ízben 2011. március 22-én elektronikus úton továbbított egy beadványt a megyei rendőr-főkapitánysághoz, „fák tömeges kivágása” tárgyában. Az iktatott ügyben a Sz.-i Rendőrkapitányság Közrendvédelmi és Határrendészeti Osztály Körzeti Megbízotti Alosztálya járt el.

Ezt követően 2011. április 21-én 17 óra 55 perckor a panaszos bejelentése nyomán a megyei rendőr-főkapitányság ügyeletének utasítására egy járőr F. település, A. utcába ment, majd az ott történteket jelentésben rögzítette.

2011. április 22-én 10 óra 5 perckor a szolgálatos URH gépkocsizó járőr ismételtan megjelent az említett utcában a panaszos újabb bejelentése alapján, amelyről úgyszintén jelentés készült.

2011. április 22-én 19 óra 21 perckor a panaszos feljelentést tett a Sz.-i Rendőrkapitányságon, amit a hatóság eljáró tagja jegyzőkönyvben rögzített. A feljelentés alapján a Sz.-i Rendőrkapitányság Bűnügyi Osztály Gazdaságvédelmi Alosztálya a Btk. 280. §-ának (1) bekezdés b) pontjába ütköző környezetkárosítás büntettének gyanúja miatt eljárást folytatott. A nyomozó szerv feljelentés kiegészítést rendelt el, majd a Sz.-i Városi Ügyészség állásfoglalása alapján a feljelentést elutasította.

Ezt követően, 2011. április 27-én 10 óra 26 perckor a panaszos ismét illegális fakitermelésről tett bejelentést. A bejelentésről a megyei rendőr-főkapitányság rendészeti igazgatóság ügyeleti osztály szolgálatos ügyeletvezetője hivatalos feljegyzést készített [ld. az állásfoglalás II. rész 7) pontjánál].

b) 2011. április 27-én 13 óra 55 perckor az ügyelet utasítására egy járőr F. település, A. utca X. számhoz ment, mivel onnan verekedésre utaló bejelentést tettek. A helyszíni elsődleges rendőri intézkedést a r. törzsrőrmester és a r. főtörzsrőrmester járőrök jelentésben is rögzítették [ld. az állásfoglalás II. rész 8) pont a) alpontjánál].

A járőrök kiérkezését követően – a bejelentés ismertetett előzményei, illetőleg a küldés jellege alapján – megjelent a Sz.-i Rendőrkapitányság Felderítő Osztály Bűnügyi Készenléti Alosztályának r. főtörzsrőrmester nyomozója, aki a helyszínen a szemlebizottság vezetőjeként utasítást adott a panaszos előállítására. A panaszos előállítása miatt a közvetlen parancsnoki revízió az intézkedést követően közvetlenül megtörtént.

A panaszost a Sz.-i Rendőrkapitányságra állították elő, ahol az előállító helyiségben helyezték el. 15 óra 30 perckor pedig a Sz.-i Rendőrkapitányság Közrendvédelmi és Határrendészeti Osztály Határrendészeti Alosztályának r. főtörzsszázlós szolgálatirányító parancsnokának utasítására a Fogda-, Kísérőőri és Biztosítási Alosztály r. főtörzsrőrmester járőre és r. törzsszázlós járőrvezetője az előállító helyiségből a megyei kórház sürgősségi sebészeti szakambulanciájára kísérte, ahol a panaszos részére az orvosi (egészségügyi) ellátást biztosították. A panaszos egészségügyi intézménybe kísérésének ténybeli alapja az volt, hogy a panaszos személyi sérülésre hivatkozott, így láttelepet kellett kiállítani.

A tájékoztató levél szerint a panaszossal szemben alkalmazott testi kényszer a bilincselését megelőző, illetőleg a kísérés során történő megfogását (vezetését) jelentette; a bilincs alkalmazásának jogalapja pedig a fogva lévő személy szökésének megakadályozása volt. A kényszerítő eszköz alkalmazásának tényére, annak indokára a panaszos figyelmét előzőleg felhívták, annak tényét és jogalapját közölték. A kapitányságvezető helyettes levelében megjegyezte, hogy a rendőri jelentés tanúsága szerint a panaszos az egészségügyi intézménybe kísérése alatt – ide nem értve azt a körülményt, hogy az emberek az egészségügyi intézményben őt megbilincselve láthatták – egyéb vonatkozásban (így pl. a hangnem, rendőri fellépés tekintetében) panaszt, problémát nem jelzett.

Egészségügyi ellátását követően a panaszost visszakísérték a Sz.-i Rendőrkapitányságra, ahol a bűnügyi szolgálati ág további intézkedéséig 16 óra 40 perckor az előállító helyiségben helyezték el. A panaszossal szemben a további intézkedést a bűnügyi szolgálati ág részéről a Sz.-i Rendőrkapitányság Felderítő Osztály Felderítő Alosztályának r. őrnagy alosztályvezetője és r. főtörzsrőrmester nyomozója folytatta le.

Az említettek miatt a Sz.-i Rendőrkapitányság Bűnügyi Osztály Gazdaságvédelmi Alosztálya büntetőeljárást folytatott a panaszossal szemben meghatározott személy sérelmére elkövetett, a Btk. 271. §-ának (1) bekezdésbe ütköző és aszerint minősülő garázdaság vétségének megalapozott gyanúja miatt.

A Sz.-i Rendőrkapitányság vezető-helyettese tájékoztatta a Testületet arról is, hogy a Bűnügyi Osztály Gazdaságvédelmi Alosztályának r. hadnagy nyomozója, aki a panaszossal szemben folytatott büntetőügy előadója, a bűnügy iratait vádemelési javaslattal továbbította a Sz.-i Városi Ügyészségnek 2011. július 11-én. Emiatt a bűnügyi iratok nem állnak a Sz.-i Rendőrkapitányság rendelkezésére.

3) A Sz.-i Rendőrkapitányság vezetője 2011. május 20-án kelt végzésével a rendőrség előtt folyó panaszeljárást a Testület által folytatott eljárás és az annak során történő döntés meghozataláig felfüggesztette.

4) A rendőrség továbbította az általános számra iktatott ügy iratait, amely a panaszos 2011. április 22-én, elektronikus formában, illetve április 23-án faxon tett rendőrségi bejelentéseit tartalmazza, valamint a rendőrség olyan tartalmú feljegyzését, hogy a Körzeti Megbízott Alosztály egy r. főhadnagya telefonon felvette a kapcsolatot F. település polgármesterével, és felhívta a figyelmét, hogy a fakivágásokat a vonatkozó jogszabályok betartása mellett hajtsák végre. A rendőr megállapította, hogy az eljárás további intézkedést nem igényel, ezért javasolta annak befejezését.

5) A rendőrség továbbította a panaszos 2011. április 21-én, illetve 22-én tett telefonos bejelentései alapján történt – és az állásfoglalás II. rész 2) pont a) alpontjában említett – rendőri intézkedésekről készített jelentéseket is. Az első esetben a kiérkező járőr a panaszos által ismertetett helyzetet követően felvette telefonon a kapcsolatot a polgármesterrel, aki közölte, hogy az ottani lakosok kérelmet nyújtottak be a játszótér környéki tűlevelű fák cseréje érdekében, mivel a meglevők életveszélyesek. Az önkormányzat jegyzője kivizsgálta az esetet, a kérelmet helyben hagyta, a szükséges engedélyek beszerzését követően pedig vállalkozót bízott meg a kivitelezéssel. Egyébként a parkrendezési tervek és az engedélyek a hivatalban vannak, amelyekbe bárki betekinthez. A polgármester által elmondottakról a rendőr tájékoztatta a panaszost és jogi felvilágosítást adott neki. A másnap történt rendőri intézkedés során az intézkedő rendőrök szintén hasonló tartalmú tájékoztatást és jogi felvilágosítást adtak a panaszosnak.

6) A rendőrkapitányság a Testület rendelkezésére bocsátotta a panaszos feljelentése alapján indult büntetőeljárás valamennyi iratát (amelyek között számos, a panaszos által különböző szervezetekkel folytatott levelezés is szerepel), amelyek részletes ismertetésétől a Testület – tekintettel arra, hogy azoknak a panaszolt rendőri intézkedés szempontjából nincs jelentősége – eltekint. A büntügyi iratok alapján megállapítható, hogy a panaszos feljelentése alapján a Sz.-i Rendőrkapitányság Büntügyi Osztály Gazdaságvédelmi Alosztálya a Btk. 280. §-ának (1) bekezdés b) pontjába ütköző, gondatlanságból elkövetett veszélyeztetést eredményező környezetkárosítás vétsége miatt eljárást indított. A Sz.-i Városi Ügyészség úgy foglalt állást a büntetőügyben, hogy a rendelkezésére álló adatok alapján a vétség nem valósult meg, és más bűncselekmény elkövetésének gyanúja sem merült fel. A nyomozó hatóság az ügyészség állásfoglalása alapján a feljelentést elutasította. Indokolása szerint a f.-i önkormányzat a fák kivágásához szükséges engedélyekkel rendelkezett, továbbá a fásítás a közterület-rendezési terv szerint végrehajtásra kerül, ezért a feljelentésben megjelölt cselekmény nem bűncselekmény.

7) A panaszos 2011. április 27-én 10 óra 26 perckor telefonon tett bejelentéséről a megyei rendőr-főkapitányság rendészeti igazgatóság ügyeleti osztály szolgálatos ügyeletvezetője hivatalos feljegyzést készített.

A feljegyzés szerint a panaszos beszámolt arról, hogy F. település, A. utcában illegális fakitermelést folytatnak, annak ellenére, hogy már feljelentést tett a rendőrkapitányságon. A bejelentést követően járőrt küldtek a helyszínre. Ezt követően megjelent az ügyeleten a Sz.-i Rendőrkapitányság vezetője, és közölte, hogy a bejelentő már többször tett hasonló tartalmú bejelentést, és minden esetben azt állapították meg, hogy az önkormányzat engedéllyel

vágatja ki a beteg fákat. Ezt követően az ügyeletvezető felhívta telefonon a panaszost, aki nem is volt hajlandó őt végighallgatni, azt mondta csak, hogy az önkormányzatnak nincs engedélye, ami miatt feljelentést tett, majd letette a telefont. Ezt követően a rendőrkapitány közölte, hogy nem kell járőrt küldeni a helyszínre.

8) a) Az előállítás végrehajtásáról szóló jelentés szerint a panaszossal szemben a személyi szabadság korlátozásával járó intézkedést Sz.-i Rendőrkapitányság Közrendvédelmi és Határrendészeti Osztály r. törzsőrmester és r. főtörzsőrmester járőre fogatosította.

A járőrök szolgálatuk teljesítése során, 2011. április 27-én 15 óra 55 perckor az ügyelet utasítására megjelentek F. település, A. utca X. szám és a sportpálya közötti árokpartnál, mert onnan bejelentés érkezett, hogy verekedés történt, és egy személy (a panaszos) akadályozza az önkormányzat megbízásából történő fakitermelést.

A rendőrök a helyszínen igazoltatták a cs.-i lakos férfit, aki elmondta, hogy az önkormányzat megbízásából fakitermelést végeztek a helyszínen, amikor is odament hozzájuk a panaszos, aki akadályozta a munkavégzésben, majd eléállt és két kézzel mellkason ütötte. Az ütés következtében a férfi elvesztette egyensúlyát és mellkasát fájlalta.

A rendőrök igazoltatták a többi három munkavégző személyt is, akik egybehangzóan elmondták, hogy látták a panaszost, amikor a munkatársukat két kézzel mellkason ütötte.

A rendőrök után kb. 5 perccel később a helyszínre érkezett a helyszíni bizottság r. zászlós vezetője, akinek utasítására a panaszost az igazoltatását követően előállították a rendőrkapitányságra, és előállító helyiségben helyezték el. Az előállító helyiségben történő elhelyezés során a panaszos jelezte az előállítást fogatosító rendőrök felé, hogy sérülése keletkezett, ezért a Fogda, Kísérőöri és Biztosítási Alosztály r. főtörzsőrmester járőre és r. törzszászlós járőrvezetője a baleseti sebészetre szállította. A rendőrök az eseményeket jelentették az ügyeletnek.

A jelentés szerint a panaszost a Rendőrségről szóló 1994. évi XXXIV. törvény (a továbbiakban: Rtv.) 29. §-ának (1) bekezdés I. fordulata alapján igazoltatták, 31. §-ának (1) bekezdése alapján átvizsgálták. Az Rtv. 33. §-ának (2) bekezdés b) pontja alapján – bűncselekmény elkövetésével gyanúsítható személy – a panaszost előállították. A panaszossal szemben kényszerítő eszközt nem alkalmaztak a rendőrök.

Az előállítás végrehajtásáról szóló jelentés szerint az Rtv. 33. §-ának (4) bekezdése alapján az előállítás okáról szóló tájékoztatót, az előállítás idejéről szóló igazolást kiadták, illetve a panaszos az előállító helyiségben történő elhelyezéssel kapcsolatban – a 19/1995. (XII. 13.) BM rendelet 2. §-ának (8)-(9) bekezdése, illetve a 19/1996. (VIII. 23.) ORFK utasítás 36/A. pontja alapján – a jogairól és kötelezettségeiről szóló írásos tájékoztatót megkapta. A panaszost további intézkedés végett 2011. április 27-én 17 órakor átadták a Felderítő Osztálynak. Utóbb kézírással vezették a dokumentumra, hogy 2011. április 27-én 17 óra 16 perckor a panaszost szabadon bocsátották.

b) Az előállítás végrehajtásáról szóló parancsnoki vélemény és kivizsgálás szerint az igazoltatás, az átvizsgálás és az előállítás jogszerű, szakszerű és arányos volt.

9) A letéti jegyzőkönyv tanúsága szerint a panaszostól egy pár cipőfűzőt vettek át.

10) Az előállítás időtartamáról kiállított igazolás szerint a személyi szabadságot korlátozó intézkedés 2011. április 27-én 14 óra 3 perctől 17 óra 15 percig tartott. Az igazolás tartalmazza – egyéb jogvédő szervezetek mellett – a Testület elérhetőségeit, a panaszbenyújtására nyitva álló határidő azonban nincs feltüntetve. Az igazoláson a panaszos aláírása nem szerepel.

11) A rendőrség továbbította a panaszos előállítása során az előállító helyiségben történt elhelyezésekor készített nyilatkozatot, amely a hozzátartozó értesítéséről szóló részt is tartalmazza.

A rendőrségi irat szerint az előállítás kezdete 2011. október 22. 18 óra 54 perc, várható időtartama 8 + 4 óra. A panaszos az előállító helyiségben történő befogadásakor szóban és írásban kapott tájékoztatókból megismerte az előállítotti jogait és kötelezettségeit, a panasz és a kérelem előterjesztésének módját, továbbá a fegyelmi vétségekről, a kezdeményezhető eljárásokról, a jogorvoslati lehetőségeiről szóló tájékoztatást. A panaszos úgy nyilatkozott, hogy hozzátartozója (édesanyja) kiértékelését kéri, akinek mobiltelefonszámát feltüntették. A panaszos a dokumentumot aláírta.

12) a) A Sz.-i Rendőrkapitányság Közrendvédelmi és Határrendészeti Osztály Fogda-, Kísérőőri és Biztosítási Alosztály r. főtörzsőrmester járőre és r. törzsszázlós járőrvezetője, akik a panaszost a baleseti sebészetre szállították, a biztonsági intézkedés végrehajtásáról és kényszerítő eszköz alkalmazásáról szóló jelentésben az alábbiakat rögzítették.

Eljárás indult a f.-i polgármester bejelentése alapján a panaszos ellen, aki 2011. április 27-én 14 óra 3 perckor az A. utca X. szám alatti lakóházzal szemben, a patakmeder futballpálya felőli oldalán, közterületen tetteleg bántalmazta a helyszínen fakitermelési munkálatokat végző egyik munkást, aki a bántalmazás következtében 8 napon belül gyógyuló sérülést szenvedett. A cselekmény alkalmas volt arra, hogy másokban megbotránkozást, riadalmat keltsen. A szolgálatparancsnok utasítására a panaszost az előállító helyiségből a Sz.-i kórház baleseti sebészeti osztályára szállították a rendőrök orvosi vizsgálatra, testi kényszer és bilincs alkalmazásával. Az ügyeletes orvos a panaszost megvizsgálta, sérüléseit ellátta.

A jelentés szerint a panaszost az Rtv. 29. §-ának (1) bekezdés I. fordulata alapján igazoltatták, 37. §-ának b) pontja alapján – önmagát vagy más veszélyeztető állapotban levő személy érdekében – biztonsági intézkedést alkalmaztak, illetve az Rtv. 31. §-ának (1) bekezdése szerint átvizsgálták. Az Rtv. 47. §-a alapján testi kényszert alkalmaztak, illetve 48. §-ának c) pontja alapján – szökés megakadályozása érdekében – a panaszost megbilincseltek, amely 15 óra 30 perctől 16 óra 40 percig tartott az intézkedés napján hatályban levő, a Rendőrség Szolgálati Szabályzatáról szóló 62/2007. (XII. 23.) IRM rendelet (a továbbiakban: Szolgálati Szabályzat) 60. §-ának (4) bekezdés b) pontja szerint a kezek előre, illetve hátrabilincselésével (a módot nem jelölték meg a dokumentumban). A kényszerítő eszközök alkalmazása előtt figyelmeztetés történt; annak során anyagi kár nem keletkezett.

Az Rtv. 18. §-ának (1) bekezdése alapján a panaszos hozzátartozója (képviselője) kiértékelését nem kérte.

A biztonsági intézkedés oka 2011. április 27-én 16 óra 40 perckor megszűnt, akkor a panaszost az előállító helyiségben elhelyezték.

b) A biztonsági intézkedés végrehajtásáról és kényszerítő eszköz alkalmazásáról szóló parancsnoki vélemény és kivizsgálás szerint az igazoltatás, az átvizsgálás és a biztonsági intézkedés jogszerű, szakszerű; a testi kényszer és a bilincs alkalmazása jogszerű, szakszerű és arányos volt.

13) A Testület felvilágosítás kérése alapján jelentést készítettek mind a panaszos átkísérésében, mind pedig a gyanúsított kihallgatásában közreműködő rendőrök.

a) A panaszos egészségügyi intézménybe való átkísérését fogantató r. törzsszázlós és r. főtörzsőrmester együttes jelentésükben úgy nyilatkoztak, hogy a vizsgált napon 15 óra 30 perckor a szolgálatparancsnok utasítására a Sz.-i Rendőrkapitányság előállító helyiségben elhelyezett panaszost átkísérték a megyei kórház baleseti sebészeti ambulanciájára.

A rendőrök a napszaknak megfelelően köszöntek, és bemutatkoztak a panaszosnak. Közölték vele, hogy átszállítják az ambulanciára látogatás céljából, illetve ilyen módon biztosítják orvosi ellátását. Elmondták a járőrök azt is, hogy – mivel előállítás alatt áll (személyi szabadságában korlátozva van) – vele szemben a kísérés alatt kényszerítő eszközként bilincset fognak alkalmazni, amit a panaszos tudomásul vett.

A testi kényszer rendőri jelentésben történő megjelölésének ténybeli alapja az volt, hogy a panaszost a szolgálati autóhoz kísérve a karjánál megfogták. A kórházba érkezéskor a panaszos említette, hogy kellemetlennek érzi, hogy az emberek őt megbilincselve látják. A bilincs alkalmazásától azonban a rendőrök nem tudtak eltekinteni, az őrzésbiztonsági szempontokat tartották szem előtt, a panaszos személyét nem ismerték, az előzetes intézkedést vele szemben nem ők folytatták, ezért a bilincset csak a vizsgálatok idejére vették le.

A vizsgálatok elvégzése után a panaszost – szintén bilincs alkalmazása mellett – visszaszállították, és a kényszerítő eszköz levételét követően újra elhelyezték az előállító helyiségben. A rendőrök ezt követően nem működtek közre a panaszossal szemben fogantató intézkedésben.

A jelentésben az is szerepel, hogy a panaszos átkísérésének ideje alatt a panaszossal magázódva, kölcsönösen udvariasan kommunikáltak a rendőrök, a panaszos panaszt, kifogást nem említett.

b) A kihallgatást végző rendőrök együttes jelentésükben előadták, hogy a panaszost a Sz.-i Rendőrkapitányság Felderítő Osztály Felderítő Alosztálya 2011. április 27-én 17 órakor vette át a panaszost gyanúsítottként történő kihallgatás céljából a Közrendvédelmi és Határrendészeti Osztálytól.

A rendelkezésre álló adatok alapján a panaszos megalapozottan gyanúsítható volt garázdaság vétségének elkövetésével. A panaszos kihallgatását az irodába történő felkísérést, személyazonossága ellenőrzését, az előállítás során keletkezett dokumentáció áttanulmányozását követően 17 óra 15 perckor kezdték meg. A kihallgatás során a panaszos a

megalapozott gyanú közlése, a szükséges figyelmeztetések, illetve a jogairól és kötelezettségeiről történt tájékoztatást követően panasszal élt a gyanúsítás ténye miatt, majd kérte vallomása szó szerinti rögzítését, melyben a bűncselekmény elkövetését tagadta és az előállításával kapcsolatban is panaszt tett. A kihallgatás 18 óra 35 percig tartott. Azt követően a panaszost bűnügyi nyilvántartásba vették, majd a rendőrkapitányság épületét elhagyta.

A rendőrök továbbá úgy nyilatkoztak, hogy „a kihallgatás során tanúsított hangnem, viselkedés kulturáltan, a törvényi előírásoknak megfelelően történt”.

14) A Testület felvilágosítás kérése alapján a panaszos ellen folyamatban levő büntetőeljárás r. hadnagy előadója jelentést készített a panaszos 2011. május 13-ai telefonon történt felvilágosítás- és iratbetekintés kérése tekintetében.

A r. hadnagy a jelentésben úgy nyilatkozott, hogy a kérdéses napon telefonon felhívta őt a panaszos, és azt mondta, hogy az eljárás során keletkezett iratokba szeretne betekinteni. A rendőr – a félreértések elkerülése végett – tisztázta vele, hogy a gyanúsítás ténye ellen, illetve a rendőri intézkedés ellen is panasszal élt, amelyek közül az előbbi miatti panaszt a Sz.-i Városi Ügyészségre felterjesztették, és azt az ügyészség határozatában elutasította. A rendőri intézkedés elleni panaszt pedig a Sz.-i Rendőrkapitányság Közrendvédelmi és Határrendészeti Osztálya vizsgálja ki a közigazgatási hatósági eljárás és szolgáltatás általános szabályairól szóló 2004. évi CXL. törvény (a továbbiakban: Ket.) alapján. A panaszos ezen eljárás irataiba szeretett volna betekinteni, hivatkozva a Ket. 68. §-ának (1) bekezdésében foglaltakra („Az ügyfél az eljárás bármely szakaszában betekinthet az eljárás során keletkezett iratba. Ez a jog akkor is megilleti az ügyfelet, ha korábban nem vett részt az eljárásban.”)

A nyomozó közölte a panaszossal, hogy a rendőri intézkedés elleni panaszával kapcsolatosan forduljon a Sz.-i Rendőrkapitányság Közrendvédelmi és Határrendészeti Osztályához.

A telefonbeszélgetést követően érkezett a nyomozó részére egy fax, melyben a panaszos a fenti jogszabályra hivatkozva kérte az iratokba történő betekintést. A panaszost a rendőrség írásban tájékoztatta a Be. szerinti jogairól.

15) A rendőrség továbbította a Testület részére a panaszos fax útján küldött levelére adott, és a Bűnügyi Osztály Gazdaságvédelmi Alosztály vezetője által írt tájékoztatást, amely szerint a panaszos ellen garázdaság vétségének megalapozott gyanúja miatt folyik eljárás, amelyben a panaszost gyanúsítottként hallgatták ki. Az eljárás lefolytatása a Be. alapján történik. A Be. 193. §-ának (1) bekezdése úgy rendelkezik, hogy a nyomozás elvégzése után az ügyész vagy – ha az ügyész másképp nem rendelkezik – a nyomozó hatóság a gyanúsítottnak és a védőnek az erre kijelölt helységben átadja a nyomozás összefűzött iratait. Lehetővé kell tenni, hogy a gyanúsított és a védő az esetleges vádemelés alapjául szolgáló összes iratot – kivéve a zártan kezelt iratokat – megismerhesse. A panaszos levelében írt jogszabályi hivatkozás ezzel szemben a Ket. szerinti eljárásra vonatkozott.

A 2011. május 19-ei keltezésű tájékoztató levelet a tértivevény tanúsága szerint a panaszos élettársa 2011. május 25-én átvette.

III.

A Testület eljárása során elsőként abban a kérdésben foglalt állást, hogy a panaszbeadvány előterjesztésére nyitva álló határidőt megtartotta-e a panaszos.

Az Rtv. 93. §-ának (1) bekezdése szerint a Testülethez a panaszt az intézkedéstől, ha pedig a panasz előterjesztője az őt ért jogsérelemről később szerzett tudomást, ettől az időponttól számított 8 napon belül lehet előterjeszteni.

Jelen ügyben a sérelem felismerése egybeesett az intézkedés foganatosításának időpontjával, így az idézett törvényhely első fordulatát kellett alkalmazni. A sérelmezett rendőri intézkedésre 2011. április 27-én került sor, a panasz előterjesztésére nyitva álló határidő május 5-én járt le. A panaszos ugyanakkor sérelmeit a Testületnél csak 2011. május 17-én, tehát a fenti határidőt elmulasztva adta elő. Emiatt szükséges volt annak vizsgálata, hogy a panaszos mulasztása annak a következménye-e, hogy az intézkedéssel szemben igénybe vehető jogorvoslati lehetőségekről a rendőroktól nem kapott tájékoztatást.

A rendőrségi iratokból kitűnik, hogy a Sz.-i Rendőrkapitányság Közrendvédelmi és Határrendészeti Osztálya a 2011. május 9-én kelt, rendőri intézkedéssel szemben előterjesztett kérelemmel összefüggésben elrendelt elsőfokú eljárás megindításáról szóló értesítésben tájékoztatta a panaszost – egyebek mellett – arról, hogy lehetősége van a Testülethez fordulni, az értesítés kézhezvételétől számított 8 napon belül. Emellett a panaszos előállításának időtartamáról szóló igazoláson csak a Testület elérhetősége szerepel – más jogvédő szervezetekkel egy sorban –, annak törvényi határidejére vonatkozóan nincs utalás.

Az Rtv. 20. §-ának (2) bekezdése úgy rendelkezik, hogy „az V. és VI. fejezetben foglalt intézkedések, illetve kényszerítő eszközök alkalmazását követően a rendőr köteles az intézkedés alá vont személyt tájékoztatni az e törvény szerinti panasz lehetőségéről”. Ez a törvényi meghatározás azt jelenti, hogy nem elegendő csupán arra utalni, hogy az intézkedés alá vont személy az illetékes rendőrkapitánysághoz fordulhat (akár személyesen, szóban, akár írásban – így elektronikus úton is –), hanem minden esetben említést kell tenni az Rtv. szerinti másik panasztételi módról, a Testülethez fordulás lehetőségéről és az arra nyitva álló határidőről is.

A bizonyítékok alapján a Testület ítélte meg, hogy a panaszost a rendőrség a rendőri intézkedés napján nem tájékoztatta megfelelően az Rtv. 92. §-ában biztosított jogorvoslati jogra vonatkozó lehetőségéről. A rendőrség mulasztása nem értékelhető a panaszos terhére (az ezzel ellentétes értelmezés oda vezetne, hogy az eljáró rendőr adott esetben a saját felróható magatartására – jogsértő mulasztására – tekintettel mentesülhetne a panaszeljárásból fakadó felelősségre vonás alól). Tekintettel arra, hogy ezt a mulasztást a rendőrség az írásbeli értesítéssel tette meg, és a panaszos az abban előírt határidőben fordult a Testülethez, a Testület nem tekintette elkésztnek a panaszos beadványát, ezért a sérelmek érdemi vizsgálatának nem látta akadályát. Mivel a panaszos a panaszjogról való kioktatás elmaradását kifejezetten nem panaszolta, a Testület ezzel összefüggésben alapjogi sérelmet nem állapít meg.

IV.

A panaszos sérelmezte beadványában azt, hogy bejelentései nyomán a rendőrség nem akadályozta meg a – véleménye szerint – illegális fakivágásokat. Panaszolta továbbá

igazoltatását, előállítását és annak egyes körülményeit (időtartamát, azt, hogy másokat nem állítottak elő, mobiltelefonja és tárcája elvételét), megbilincselését és annak megalázó jellegét, a hozzátartozó kiértesítésének hiányát; hazajutásának nehézségét, továbbá azt, hogy nem hallgatták ki a helyszínen jelen levő, és védelmében tanúként számításba vehető személyeket. A panaszbeadványban sérelmezte a panaszos azt is, hogy nem adtak neki lehetőséget arra, hogy az iratokba betekintsen és írásos megkeresésére a rendőrség nem válaszolt.

A Testület megállapította, hogy a rendőri fellépés érintette a panaszosnak a rendőri intézkedés időpontjában hatályos törvény, a Magyar Köztársaság Alkotmányáról szóló 1949. évi XX. törvény 2. §-ának (1) bekezdéséből levezethető tisztességes eljáráshoz, az 54. §-ának (1) bekezdése szerinti emberi méltósághoz, 55. § (1) bekezdése szerinti személyes szabadsághoz és személyi biztonsághoz, továbbá az 59. § (1) bekezdése szerinti személyes adatok védelméhez fűződő jogát az alább írtaknak megfelelően.

1) A panaszos sérelmezte, hogy a vele szemben foganatosított rendőri intézkedés napján – és egyébként is már több ízben – telefonon jelezte a rendőrségnek, hogy illegális fakivágást folytatnak, ennek ellenére a rendőrök nem intézkedtek a jogellenes cselekmény megakadályozása érdekében.

A panasz ezen része tekintetében az alábbiakra szükséges felhívni a figyelmet.

Az Rtv. 1. §-ának (1) bekezdése meghatározza, hogy a rendőrség feladata – többek között – a közbiztonság és a közrend védelme. Az 1. § (2) bekezdésének 1. pontja értelmében a rendőrség az Rtv.-ben és törvény felhatalmazása alapján más jogszabályban meghatározott bűnmegelőzési, bűnüldözési [...] feladatkörében általános bűnügyi nyomozó hatósági jogkört gyakorol, végzi a bűncselekmények megelőzését és felderítését.

A rendőri feladatok ellátásának és az utasítások teljesítésének kötelezettségéről az Rtv. 11. §-ának (1) bekezdése úgy rendelkezik, hogy a rendőr köteles a szolgálati beosztásában meghatározott feladatait a törvényes előírásoknak megfelelően teljesíteni, az előjárója utasításainak – az Rtv.-ben foglaltak figyelembevételével – engedelmeskedni, a közbiztonságot és a közrendet, ha kell, élete kockáztatásával is megvédeni.

A rendőr intézkedési kötelezettségével összefüggésben az Rtv. 13. §-ának (1) bekezdése kimondja, hogy a rendőr jogkörében eljárva köteles intézkedni vagy intézkedést kezdeményezni, ha a közbiztonságot, a közrendet vagy az államhatár rendjét sértő vagy veszélyeztető tény, körülményt vagy cselekményt észlel, illetve ilyet a tudomására hoznak. Ez a kötelezettség a rendőrt halaszthatatlan esetben szolgálaton kívül is terheli, feltéve, hogy az intézkedés szükségességének időpontjában intézkedésre alkalmas állapotban van. Az intézkedési kötelezettségről továbbá a Szolgálati Szabályzat 3. §-ának (1) bekezdése azt tartalmazza, hogy: „Bűncselekmény vagy szabálysértés észlelése, valamint a közbiztonságot, a közrendet, az államhatár rendjét, a polgárok személyét vagy javait sértő vagy fenyegető veszélyhelyzet esetén, illetőleg ha ilyet hoznak tudomására, a rendőrt intézkedési kötelezettség terheli.”

A rendőrségi dokumentumok szerint a panaszos első alkalommal 2011. március 22-én elektronikus úton küldött egy beadványt a megyei rendőr-főkapitánysághoz, „fák tömeges kivágása” tárgyában, amelyben a Sz.-i Rendőrség Közrendvédelmi és Határrendészeti Osztály

Körzeti Megbízotti Alosztálya eljárta. Ezt követően április 21-én, illetve 22-én a panaszos telefonon bejelentést tett hasonló tárgyban; mindkét alkalommal járőr jelent meg a helyszínen. Április 22-én a panaszos feljelentést is tett környezetkárosítás büntette miatt, amiben a nyomozó hatóság eljárási cselekményeket foganatosított (a feljelentés kiegészítését rendelték el, majd annak eredménye nyomán a feljelentést elutasították).

A rendőri intézkedés napján a panaszos kétszer telefonált be a rendőrségre az „illegális fakitermelés” miatt. A délelőtti bejelentésről az ügyeletvezető hivatalos feljegyzést készített, amiben az szerepel, hogy rádión keresztül járőrt küldtek a helyszínre, azonban az ügyeleten időközben megjelent a rendőrkapitány, aki közölte, hogy a panaszos már többször tett hasonló tartalmú bejelentéseket, és minden esetben megállapították, hogy az önkormányzat engedéllyel vágatja ki a beteg fákat, ezért nem kell járőrt küldeni a helyszínre.

A panaszos bűncselekményre vonatkozó bejelentései – majd pedig azonos tárgyú feljelentése – alapján a rendőrség a közrend, közbiztonság védelme érdekében (illetve a Szolgálati Szabályzat megfogalmazása szerint: mivel bűncselekményt hoztak a tudomására) jogosultak és egyben kötelesek is voltak intézkedni.

A Testület azonban nem gyakorol (és nem is gyakorolhat) részletekre kiterjedő szakmai felügyeletet a rendőrség bűnügyi felderítési tevékenysége felett. Az intézkedési kötelezettség megfelelő teljesítésének körében ezért csak akkor állapít meg alapjogsértést, ha a rendőrség kirívó mulasztást követ el, azaz olyan intézkedést mulaszt el, amely az adott helyzetben nyilvánvalóan szükséges és/vagy amelyet az adott helyzetre a belső rendőrségi normák kógens módon előírnak.

Erre figyelemmel a Testület a jelen esetben úgy ítélte meg, hogy a rendőrök az adott körülmények között megtették az elsődlegesen szükséges intézkedéseket annak érdekében, hogy a panaszos által jogellenesnek értékelt cselekményt felderítsék. A Testület az állásfoglalásban eltekintett a terjedelmes büntetőeljárási iratanyag (kormányhivatal megkeresése, a kormányhivatal által megküldött iratok, az említett bt. cégnyilvántartása, igazságügyi szakértői vélemény) ismertetésétől, mivel a büntetőeljárási kérdések megítélése egyébként is hatáskörén kívül esik.

Mivel a panaszos bejelentése az általa tett feljelentés tárgyával teljesen azonos tartalmú volt (jogellenes fakivágás történik), a rendőrség részéről nem tekinthető mulasztásnak, hogy a panaszos sokadik bejelentésére már nem küldtek járőrt a helyszínre.

A fentiek alapján a Testület arra a következtetésre jutott, hogy a rendőrség nem követett el mulasztást azzal, hogy a panaszos – korábbiakkal azonos tartalmú – bejelentése miatt nem jelent meg a helyszínen, ezáltal pedig nem sérült a panaszos tisztességes eljáráshoz fűződő alapvető joga.

2) A panaszbeadvány szerint a helyszínre kiérkező rendőrök sem az intézkedés megkezdése előtt, sem azt követően nem tettek eleget az azonosításra vonatkozó kötelezettségüknek, csak annyit közöltek – jogszabályi hivatkozás nélkül – , hogy a panaszos garázdaságot követett el.

A rendőr szolgálati fellépésére és azonosíthatóságára vonatkozó szabályokat az Rtv. 20. §-a tartalmazza, amelyeket a Szolgálati Szabályzat 4. §-a egészít ki az „udvariassági” szabályok megállapításával.

Az Rtv. 20. §-ának (1) bekezdése szerint a rendőrt intézkedése során vagy az egyenruhája és azon elhelyezett azonosító jelvénye, vagy szolgálati igazolványa és azonosító jelvénye igazolja. Ugyanezen törvényhely (2) bekezdése szerint a rendőr az intézkedés megkezdése előtt minden esetben köteles nevét, azonosító számát, illetve az intézkedés tényét és célját szóban közölni. Ez alól egyetlen eset kivétel, nevezetesen, ha ez a rendőri intézkedés eredményességét veszélyezteti (pl. azonnali beavatkozás, fellépés szükséges), ebben az esetben ugyanis az intézkedés befejezésekor kell az igazolására szolgáló lépéseket megtenni.

A Szolgálati Szabályzat 4. §-ának (1) és (2) bekezdése szerint a rendőr az intézkedést – ha annak eredményességét nem veszélyezteti – a napszaknak megfelelő köszönéssel, az intézkedés alá vont nemének, életkorának megfelelő megszólítással, ha egyenruhát visel tisztelegéssel, és a tervezett intézkedés megjelölése és célja, valamint neve és azonosító száma közlésével kezdi meg. Az intézkedő rendőr az intézkedés megkezdése előtt szolgálati igazolványát vagy azonosító jelvényét is felmutatja, kivéve, ha az a rendőri intézkedés eredményességét veszélyezteti (ez esetben azt az intézkedést követően kell megtenni).

A rendőrségi dokumentumokban nem található információ arra vonatkozóan, hogy a panaszos előállítását foganatosító rendőrök miként teljesítették az azonosításra vonatkozó kötelezettségüket, illetve, hogy mit közöltek a panaszossal az előállítás okaként és azzal összefüggésben elhangzott-e jogszabályi hivatkozás. A Testület a felvilágosítást kérő levélben kifejezetten kérte, hogy a panaszossal szemben a helyszínen intézkedő rendőrök nyilatkozzanak ezen kérdések tekintetében, ennek ellenére a járőrök nem tettek nyilatkozatot.

A Testület gyakorlata szerint, amennyiben a rendőrség nem cáfolja a panaszos állítását – illetőleg a rendelkezésre álló körülmények nem támasztanak kétséget azzal kapcsolatban –, úgy a Testület a döntését a panaszos állítására alapozza.

A Testület megítélése szerint rendőrök nem tettek eleget az azonosításra, illetve intézkedés ténye és célja közlésére vonatkozó kötelezettségüknek, így a mulasztás miatt megállapította a panaszos tisztességes eljáráshoz való alapvető jogának sérelmét.

3) A panaszos ugyan kifejezetten nem sérelmezte az igazoltatását, azonban ezzel összefüggésben a Testület szükségesnek tartja felhívni a figyelmet az alábbiakra.

Az Rtv. 29. §-ának (1) bekezdése szerint a rendőr a feladata ellátása során igazoltathatja azt, akinek a személyazonosságát a közrend, a közbiztonság védelme érdekében, bűnmegelőzési vagy bűnüldözési célból, a tartózkodása jogszerűségének megállapítása céljából, közlekedésrendészeti ellenőrzés során, továbbá az igazoltatott vagy más természetes, illetve jogi személy és egyéb szervezet jogainak védelme érdekében kell megállapítani.

A panaszos előállításának végrehajtásáról szóló jelentésben a rendőrség az igazoltatás okaként a hivatkozott törvényhely 1. fordulatát (közrend, közbiztonság védelme) jelölte meg.

A rendőrségi dokumentumok szerint az igazoltatás jogalapját az szolgáltatta, hogy bejelentés érkezett a rendőrségre arról, hogy verekedés történt, és a panaszos akadályozza az önkormányzat megbízásából történő fakitermelést. A rendőrök – a helyszínen jelenlevők meghallgatásával – megállapították azt is, hogy a panaszos bűncselekmény elkövetésével gyanúsítható.

A Testület úgy ítélte meg, hogy a rendőrök jogszerűen és megfelelő indok alapján igazoltatták a panaszost a telefonos bejelentés körülményeinek tisztázása – és az az alapján szükségessé váló további cselekmények elvégzése – érdekében, így a személyes adatok védelméhez fűződő jogát jogszerű korlátozásnak vetették alá.

4) A Testület vizsgálta a panaszos előállításának indokoltságát és annak egyes körülményeit.

a) Az Rtv. 33. §-ának (1) és (2) bekezdése taxatív felsorolja az elfogás és az előállítás okait.

Az előállítás okaként a rendőrségi dokumentumban az Rtv. 33. §-ának (2) bekezdés b) pontját jelölték meg. A hivatkozott jogszabályhely szerint a rendőr a hatóság vagy az illetékes szerv elé állíthatja azt, aki bűncselekmény elkövetésével gyanúsítható.

A rendőrségi dokumentumok szerint a helyszínről telefonos bejelentés érkezett verekedésről, illetve a helyszínen tartózkodó munkások elmondták, hogy a panaszos akadályozta őket a munkában, majd egyiküket mellkason ütötte. A panaszos beadványában – és az ellene folyt büntetőeljárásban is – tagadta a bűncselekmény elkövetését.

A hivatkozott előállítási okkal (bűncselekmény elkövetésének gyanúja) összefüggésben a Testület utal eddigi gyakorlatára, amely szerint a bűncselekményre utaló körülményeket vizsgálati körébe annak ellenére vonja, hogy magának a bűncselekményi tényállásnak a minősítésére és a büntetőjogi felelősség megállapítására nincs hatásköre. Ennek indoka, hogy a bűncselekményre utaló körülmények vizsgálata nélkül a Testület kontrollja az ilyen indokkal előállított személyek esetén teljesen kiüresedne.

Az előállítás jogalapjaként a Testületnek tehát azt kellett mérlegelnie, hogy az Rtv. 33. §-ának (2) bekezdés b) pontja az adott körülmények között megfelelő indokul szolgálhatott-e az intézkedéshez, felmerülhetett-e a rendőrség által hivatkozott bűncselekmény (testi sértés, illetve garázdaság) intézkedéshez szükséges mértékű gyanúja – ami egyébként fogalmilag kevesebbet jelent a büntetőeljárásban megkövetelt megalapozott gyanúhoz képest (mivel mások a következményei, így pl. előállítást vonhat maga után, de nem feltétlenül egy büntetőeljárás megindítását), és intézkedés jogalapjáról lévén szó, sokkal korlátozottabb időintervallumon belül kell döntenie a fennálltáról vagy ennek hiányáról, sokkal kevesebb mennyiségű információ és bizonyíték birtokában.

A rendőrség álláspontja szerint azzal, hogy a panaszos a panaszos közterületen bántalmazta az egyik munkást, aki annak következtében 8 napon belül gyógyuló sérülést szenvedett, amely cselekmény alkalmas volt arra, hogy másokban megbotránkozást, riadalmat keltsen, megvalósult a Btk. 271. §-ának (1) bekezdése szerinti garázdaság vétsége.

A Btk. megjelölt §-a úgy rendelkezik, hogy – ha súlyosabb bűncselekmény nem valósul meg – garázdaság vétségét követi el az, aki olyan kihívóan közösségellenes, erőszakos magatartást tanúsít, amely alkalmas arra, hogy másokban megbotráncozást vagy riadalmat keltsen.

A garázdaság bűncselekményének megállapíthatóságához három törvényi feltétel egyidejű fennállta szükséges: a „kihívóan közösségellenesség”, ami a társadalmi együttélési szabályok tudatos semmibe vételét jelenti (aktív, nyílt szembeszegülés az általánosan elvárt magatartásformákkal), az erőszakos magatartás tanúsítása – ez irányulhat személy vagy dolog ellen, abban állagsérelmet okozva. A harmadik kötelező feltétel, hogy a magatartásnak megbotráncozás vagy riadalom keltésére kell alkalmasnak lennie. Megbotráncozáson a környezet negatív reagálását, míg riadalmon ijedséget, félelmet kell érteni, annak tényleges bekövetkezése nem törvényi feltétel.

A garázdaság továbbá szubszidiárius bűncselekmény, ami azt jelenti, hogy megállapítására akkor kerülhet sor, ha az adott magatartás folytán egyben súlyosabb bűncselekmény nem valósult meg. (A gyakorlat szerint bűnhalmazat állapítható meg, ha az elkövető egy cselekménnyel, a garázdaság, valamint – jelen esetben – a testi sértés törvényi tényállását is megvalósítja, és ez utóbbi törvényi büntetési tétele azonos vagy enyhébb a garázdaságénál.)

A konkrét esetben a rendőrségre betelefonáló személy verekedésről számolt be, illetve a helyszínen meghallgatott munkások előadták, hogy a panaszos egyiküket mellkason ütötte. A helyszínen többen tartózkodtak, így a verekedés alkalmas volt arra, hogy másokban riadalmat vagy megbotráncozást keltsen. A Testület a rendelkezésére álló bizonyítékok alapján úgy ítélte meg, hogy a telefonon tett bejelentés és a helyszínen végzett meghallgatások alapján a panaszos előállításához szükséges mértékű gyanú fennállt.

A Testület álláspontja szerint – anélkül, hogy a panaszos cselekményét büntetőjogi szempontból minősítené – a vizsgált esetben az intézkedő rendőrök indokoltan döntöttek a panaszos előállítása mellett, azzal jogszerűen korlátozták a panaszos személyes szabadságához való jogát.

b) A Testület külön kitért az előállítás arányosságának vizsgálatára, mert az Rtv. 33. §-ának (2) bekezdése az ott felsorolt előállítási okokat nem kötelező előállítási okokként nevesíti – szemben a 33. § (1) bekezdésében szereplőkkel –, hanem mérlegelési jogkört ad az intézkedő rendőrnek, aki dönthet az előállítás fogatosítása vagy mellőzése mellett is.

A mérlegelés fő szempontja az Rtv. 15. §-ában szabályozott arányosság követelménye, amely szerint a rendőri intézkedés nem okozhat olyan hátrányt, amely nyilvánvalóan nem áll arányban az intézkedés törvényes céljával, illetve több lehetséges és alkalmas rendőri intézkedés közül azt kell választani, amely az eredményesség biztosítása mellett az intézkedéssel érintettre a legkisebb korlátozással, sérüléssel vagy károkozással jár. A konkrét esetben azt kellett vizsgálni, hogy a rendőrök dönthettek-e úgy, hogy a szabadságelvonással járó intézkedés helyett a panaszost csak igazoltatják és adatait rögzítik, illetve feljelentést tesznek a bűncselekmény gyanúja miatt.

A Testület nem tartotta aránytalannak a rendőrség mérlegelés alapján meghozott, a panaszos előállítása mellett szóló döntését. Álláspontja szerint az adott esetben több szempont is alátámaszthatta az előállítás szükségességét – így büntetőeljárási, illetve taktikai szempontok

(pl. a gyanúsított kihallgatásának mielőbbi lefolytatása a történeti tényállás és a cselekmény megfelelő értékelése) –, és ehhez összességében a panaszos személyi szabadságának korlátozása nem tekinthető az Rtv. 15. §-a alapján nyilvánvalóan aránytalannak, illetve az eredményesség biztosítása mellett szükségtelenül nagy mértékű korlátozásnak.

Összefoglalóan a Testület álláspontja szerint a panaszos előállításának jogalapja az Rtv. 33. §-ának (2) bekezdés b) pontja alapján a vizsgált ügyben fennállt, és az előállítás fogatosításáról való döntés az Rtv. 15. §-a alapján arányosnak tekinthető, ezért az előállítás jogalapja (és a fogatosításra vonatkozó döntés) nem sértette a panaszos személyes szabadsághoz való jogát.

c) A Testület vizsgálta a panaszos előállításának időtartamát is, amelynek tekintetében az alábbi megállapításokat teszi.

Az előállítás időtartamával kapcsolatban az Rtv. 33. §-ának (3) bekezdése azt tartalmazza, hogy a rendőrség az előállítással a személyi szabadságot csak a szükséges ideig, de legfeljebb 8 órán át korlátozhatja.

Jelen panaszügyben az előállítás időtartamáról szóló igazolás szerint a panaszos előállítása 2011. április 27-én kevéssel több, mint 3 órán át, 14 óra 3 perctől 17 óra 15 percig tartott. A panaszos gyanúsított ki hallgatását végző rendőrök jelentésükben úgy nyilatkoztak, hogy a panaszos ki hallgatása 17 óra 15 perctől 18 óra 35 percig tartott, azt követően bűnügyi nyilvántartásba vették, majd elhagyhatta a rendőrkapitányság épületét.

A rendőrségi dokumentumokból és a panaszos által előadottakból az alábbiak állapíthatók meg. A panaszost a helyszínről először – a kb. 18 km-re levő – Sz.-i Rendőrkapitányságra állították elő, ahol az előállító helyiségben helyezték el. 15 óra 30 perckor a panaszost a kórház sürgősségi sebészeti szakambulanciájára kísérték, és ott orvosi ellátásban részesítették. Azt követően visszakísérték a panaszost a rendőrkapitányságra, és 16 óra 40 perckor ismét előállító helyiségben helyezték el. A Felderítő Osztály Alosztályának alosztályvezetője és nyomozója 17 órakor vette át a panaszost, felkísérték az irodába, áttanulmányozták az előállítás során keletkezett dokumentációt, megállapították a panaszos személyazonosságát. 17 óra 15 perctől 18 óra 35 percig tartott a panaszos gyanúsított ki hallgatása, majd a bűnügyi nyilvántartásba vétel érdekében szükséges cselekményeket végezték el.

A Testület az előállítás időtartamának megítélésekor figyelemmel volt arra, hogy büntetőeljárás indult a panaszos feltételezett büntető-jogellenes magatartása miatt (amivel összefüggésben megtörtént a gyanúsítás közlése és a panaszos ki hallgatása, amelynek során érdemi vallomást tett), illetve, hogy sérülést jelzett a rendőrök felé, ami miatt – a rendőrkapitányság objektumán kívüli – orvosi ellátásáról is intézkedni kellett.

A Testület a vizsgálata során megismert körülményeket úgy mérlegelte, hogy az előállítás időtartama az intézkedések elvégzéséhez szükséges ideig tartott, ezért jogszerűen korlátozta a rendőrség a panaszos személyes szabadsághoz való jogát.

A Testület ugyanakkor a rendelkezésére álló dokumentumok alapján megállapította, hogy a panaszos előállítása – ellentétben az annak időtartamáról kiállított igazoláson, illetve az annak

végrehajtásáról szóló jelentésen kézírással feltüntetett adatokkal – valójában nem 17 óra 15 (illetve 16) percig, hanem tovább tartott, mivel a panaszost a rendőrség továbbra is korlátozta személyi szabadságában: gyanúsítottként kihallgatták, majd bűnügyi nyilvántartásba vétele iránt intézkedtek. A panaszos ezen eljárási cselekmények ideje alatt is előállítotti státuszban volt, őrizetbe vétele iránt nem intézkedett a nyomozó hatóság. Az előállítás időtartamáról szóló igazoláson ezért a rendőrkapitányság épületéből való szabadon bocsátás tényleges időpontját kellett volna a rendőrségnek feltüntetnie.

A fentiek miatt a Testület megállapította, hogy az előállítás időtartamával összefüggésben helytelenül kiállított dokumentumok miatt sérült a panaszos tisztességes eljáráshoz való joga.

5) A panaszos sérelmezte azt, hogy az előállítás során „semmit nem vihetett magával”. Nem engedték meg neki, hogy telefonját és tárcáját magával vigye. A panasz ezen részével összefüggésben a Testület az alábbiakra kíván rámutatni.

Az Rtv. 31. §-ának (1) bekezdése szerint, akivel szemben személyi szabadságot korlátozó intézkedést foganatosítanak, annak ruházatát a rendőr a támadásra vagy az önvészély okozására alkalmas tárgy elvétele végett, előzetes figyelmeztetés után átvizsgálhatja. A ruházat átvizsgálását – halaszthatatlan eset kivételével – az intézkedés alá vonttal azonos nemű személy végezheti. Az intézkedés nem történhet szeméremsértő módon. Az Rtv. nem tartalmaz rendelkezést arra nézve, hogy előállítás esetén az érintett személy mobiltelefonját elveheti az intézkedő rendőr. A Szolgálati Szabályzat 51. §-ának (1) és (3) bekezdése ugyanakkor kimondja, hogy az előállított személyt előállító vagy biztonságos őrzését szolgáló más helyiségben kell elhelyezni. Az előállító helyiségben történő elhelyezéskor, az előállított, elővezetett, visszatartott személy ruházatát át kell vizsgálni, és tőle el kell venni azokat a tárgyakat, amelyeket fogva tartáskor sem tarthat magánál.

Jelen esetben az előállítás végrehajtásáról szóló jelentés szerint a panaszost az Rtv. hivatkozott 31. §-a alapján átvizsgálták át. A Testület a rendőrségtől való felvilágosítás-kérés során kifejezetten kérte, hogy a rendőrség a panaszos tárgyainak elvétele körülményei tekintetében nyilatkozzon, illetve az azt bizonyító dokumentációt bocsássa rendelkezésre. A rendőrség a kérdés tekintetében nem nyilatkozott; a Testület részére továbbított rendőrségi iratok között pedig egy jegyzőkönyv szerepel, amiben a panaszostól elvett tárgyak tekintetében egy pár cipőfűzőt tüntettek fel – tárca, mobiltelefon nincs felsorolva.

A vizsgált esetben a mobiltelefon és tárca elvétele a hivatkozott jogszabályi rendelkezések értelmében – a rendőrségi tájékoztatás hiányossága ellenére – indokoltnak tekinthető.

A Testület a panasz ezen részével összefüggésben megállapította, hogy a panaszos értéktárgyainak elvétele a hivatkozott jogszabályi rendelkezések alapján jogszerűen történt, ami nem keletkeztetett alapjogi sérelmet a panaszos oldalán. A Testület ugyanakkor megjegyzi, hogy a letéti tárgyakról készült jegyzőkönyvezés hiányossága miatt sérült a panaszos tisztességes eljáráshoz való alapvető joga.

6) A panaszbeadvány szerint fogvatartása ideje alatt a panaszos – kérése ellenére – nem tudott senkit sem értesíteni a történetekről, illetve a rendőrség nem értesítette a panaszos édesanyját sem, holott megadta annak mobiltelefonszámát is.

Az értesítésekkel összefüggésben a Testület utal az Rtv. 18. §-ának (1) bekezdésére, melynek értelmében a fogvatartott részére biztosítani kell azt a lehetőséget, hogy egy hozzátartozóját vagy más személyt értesítsen, feltéve, hogy ez nem veszélyezteti az intézkedés célját. Ha a fogvatartott nincs abban a helyzetben, hogy e jogával élhessen, az értesítési kötelezettség a rendőrséget terheli. A 18. § (3) bekezdése értelmében ugyanakkor a fogvatartott jogait csak annyiban lehet korlátozni, amennyiben az a szökés vagy elrejtőzés, a bizonyítási eszközök megváltoztatásának vagy megsemmisítésének megakadályozását, újabb bűncselekmény elkövetésének megelőzését, illetőleg az őrzés biztonságát, a fogda rendjének megtartását szolgálja.

Az előállítás végrehajtásáról szóló jelentés nem tartalmaz utalást arra nézve, hogy a panaszos hozzátartozója (más személy) kiértesítését kérte. A Sz.-i Rendőrkapitányság Közrendvédelmi- és Határrendészeti Osztály ör- és Járőrszolgálati Alosztálya által kiállított nyilatkozat szerint a panaszos hozzátartozója kiértesítését kérte: a dokumentumra kézírással rávezették, hogy az édesanyját kéri értesíteni, és mobiltelefonszámát feljegyezték. A nyilatkozatot a panaszos aláírta. A panaszossal szembeni biztonsági intézkedés végrehajtásáról és kényszerítő eszköz alkalmazásáról szóló jelentés szerint a panaszos hozzátartozója (képviselője) kiértesítését nem kérte.

A Testület a felvilágosítás-kérés során kifejezetten kérte, hogy az érintett rendőrök nyilatkozzanak a panasz ezen részletét illetően, ennek ellenére sem a panaszos előállításában résztvevő, sem pedig az egészségügyi intézménybe őt átkísérő rendőrök nem tettek nyilatkozatot.

Tekintettel a Testület kialakult gyakorlatára, arra, hogy amennyiben a rendőrség válasz nélkül hagyja a kérdést – és a panaszos szavahihetősége iránt nem merül fel kétség –, úgy a Testület a panaszosi állítását elfogadja. A panaszos állítását erősíti az is, hogy a nyilatkozaton – amin a tájékoztatást adó rendőr aláírása is szerepel – a panaszos hozzátartozójának neve és mobiltelefonszáma is szerepel, ami pedig feltehetően úgy történhetett meg, hogy nyilatkoztatták az értesítés tekintetében.

A Testület megállapítása szerint a rendőrség részéről mulasztásban megnyilvánuló jogsértés történt, ami sértette a panaszos tisztességes eljáráshoz való jogát.

7) A panaszos a bilincs alkalmazás tekintetében sérelmezte egyrészt azt, hogy – annak ellenére, hogy a helyszínen együttműködött – meg akarták őt bilincselni. A rendőrök attól csak azért tekintettek el, mert a panaszos élettársa és kiskorú gyermekük a helyszínre érkezett időközben, és a panaszos kérte, hogy ne jelenlétükben történjen a kényszerítő eszköz alkalmazása. A kényszerítő eszköz alkalmazással összefüggésben a panaszos előadta azt is, hogy a rendőrkapitányság épületében megbilincseltek, ami több órán keresztül volt rajta. A kórházban is rajtahagyták a bilincset, amit megaláazónak tartott, mivel „közveszélyes bűnöző módjára” vitték végig az épületben.

a) Az előállítás alkalmával történt bilincselés kilátásba helyezésével kapcsolatban a rendőrség – noha a panasz tartalmát megismerte – nem adott felvilágosítást, hogy ilyen kijelentés elhangzott-e valóban.

A Testület – rendőrségi válasz hiányában – elfogadta a panaszos állítását, hogy a bilincselés kilátásba helyezése elhangzott az előállítást foganatosító rendőrök részéről. Mivel a panaszos maga úgy nyilatkozott, hogy mindvégig együttműködött a rendőrökkel, és a rendőrségi dokumentumokban nincs utalás olyan körülményre, amelyek a bilincselést alátámaszthatták volna, a Testület úgy ítélte meg, hogy nem volt helytálló a rendőr tájékoztatása a kényszerítő eszköz alkalmazásával kapcsolatban. **A rendőrség a bilincselés kilátásba helyezésével sértette a panaszos tisztességes eljáráshoz való jogát.**

b) A bilincs alkalmazásának eseteit az Rtv. 48. §-a sorolja fel, amely szerint a rendőr a személyi szabadságában korlátozni kívánt vagy korlátozott személy önkárosításának megakadályozására, támadásának megakadályozására, szökésének megakadályozására vagy ellenszegülésének megtörésére bilincset alkalmazhat. A bilincselés szabályait a Szolgálati Szabályzat 60. §-a részletezi. Annak (1) bekezdése példálózó jelleggel felsorolja a bilincs alkalmazásának esetköreit: bilincs alkalmazása különösen azzal szemben indokolt, aki erőszakos, garázda magatartást tanúsít, és ennek abbahagyására testi kényszerrel nem készíthető, vagy aki az intézkedő rendőrt, annak segítőjét, illetve az intézkedésben közreműködőt megtámadja, akinek az elfogására bűncselekmény elkövetésének megalapozott gyanúja miatt került sor, és szökése bilincs alkalmazása nélkül nem akadályozható meg, akinek a jogszerű intézkedéssel szembeni ellenszegülése testi kényszerrel nem törhető meg, aki önkárosító magatartást tanúsít, vagy ilyen magatartás tanúsításával fenyeget.

A Szolgálati Szabályzat a kényszerítő eszközök általános szabályai között, az 57. § (1) bekezdésében rögzíti, hogy a rendőr szolgálata jogszerű teljesítéskor köteles intézkedéseinek érvényt szerezni, ennek érdekében előzetes figyelmeztetés után, az arányosság elvének figyelembevételével kényszerítő eszközt alkalmazhat. Ha a figyelmeztetés a rendőri intézkedés eredményességét veszélyezteti, a kényszerítő eszköz előzetes figyelmeztetés nélkül is alkalmazható. A (2) bekezdés szerint a rendőr a kényszerítő eszköz alkalmazása során a testi épséghez fűződő jogokat köteles tiszteletben tartani, és a testi épséget csak a legszükségesebb mértékben veszélyeztetheti. A kényszerítő eszköz alkalmazását a Szolgálati Szabályzat említett 57. §-ának (3) bekezdése alapján jól hallhatóan, közérthetően és határozott módon meg kell előznie a jogellenes magatartás abbahagyására való felszólításnak, „a törvény nevében” szavak előrebocsátásával, illetve az arra vonatkozó figyelmeztetésnek, hogy kényszerítő eszköz alkalmazása következik.

Az Rtv. 2. §-a (1) bekezdésének garanciális előírása továbbá, hogy a rendőrség tiszteletben tartja és védelmezi az emberi méltóságot, óvja az ember jogait.

A rendőrségi iratok szerint a panaszos előállítása során vele szemben kényszerítő eszközt nem alkalmaztak a rendőrök, azonban az egészségügyi intézménybe történő átkísérése során – testi kényszer (karjánál való megfogását) követően megbilincselték. A biztonsági intézkedés végrehajtásáról és kényszerítő eszköz alkalmazásáról szóló jelentés – az Rtv. 47. §-a szerinti testi kényszer követően – a panaszost az Rtv. 48. §-ának c) pontja alapján (szökés megakadályozása érdekében) megbilincselték, ami 15 óra 30 perctől 16 óra 40 percig tartott. A kényszerítő eszköz alkalmazása előtt figyelmeztetés történt. A rendőrkapitányság vezetőjének tájékoztatása alapján a panaszossal közölték a panaszossal a kényszerítő eszköz alkalmazásának tényét és jogalapját. A panaszos átkísérését foganatosító rendőrök együttes jelentése is azt tartalmazza, hogy elmondták a panaszosnak, hogy mivel előállítás alatt áll, alkalmazni fognak vele szemben bilincset. A panaszos a közlést tudomásul vette. A rendőri jelentés szerint a kényszerítő eszköz alkalmazásától azért nem tudtak eltekinteni, mert az

örzésbiztonsági szempontokat tartották szem előtt, a panaszos személyét nem ismerték, az előzetes intézkedést vele szemben nem ezek a rendőrök folytatták. A bilincset a vizsgálatok idejére távolították el a panaszosról. A rendőrségi dokumentumok egyezően tartalmazzák, hogy a panaszos már az intézkedés időpontjában jelezte, hogy a bilincset megalázkodónak tartja.

c) A Testület az átkísérés során alkalmazott kényszerítő eszköz tekintetében az Rtv. és a Szolgálati Szabályzat fentebb idézett rendelkezésein túl a következő előírásokat vette figyelembe.

A Szolgálati Szabályzat 60. §-ának (2) bekezdése kifejezetten kitér a kísérés és a fogdán kívüli őrzés során foganatosított bilincs használatra: az előjáró a fogvatartott személy bilincselését a kísérés és a fogdán kívüli őrzés idejére is elrendelheti, ha szökése bilincs alkalmazása nélkül nem akadályozható meg. A kísérő őr tevékenységét határozza meg a Szolgálati Szabályzat 90. §-a, amelynek (9) bekezdése rögzíti, hogy ha a kísért személy veszélyessége ezt indokolja, a kísért személyt meg kell bilincselni.

A Rendőrség Fogdaszolgálati Szabályzatának kiadásáról 19/1996. (VIII. 23.) ORFK utasítás (a továbbiakban: ORFK Utasítás) a személyi szabadságukban korlátozott személyek kísérésével összefüggésben az alábbi rendelkezéseket tartalmazza. A 74. pont szerint a kísérő őrzést végrehajtó rendőrnek a szolgálatát a rendszeresített felszereléssel, bilincsre szerelt vezetősíjjal és bilincsrögzítő övvel kell teljesítenie. A 75. pont alapján a fogvatartott kísérésére vonatkozó utasítást a fogvatartás elrendelésére jogosult vezető adhat, aki az átkísérési utasításban határozza meg – egyebek mellett – a fogvatartott kísérésének módját, a kísérő őrk létszámát, fegyverzetét, felszerelését, a kényszerítő eszköz alkalmazását vagy az alkalmazás lehetőségét. A fogdai kísérés jelen esetben ún. külső kísérés volt: a rendőrségi objektumon kívül történt, amelynek tekintetében az ORFK Utasítás 78. pontja tartalmaz biztonsági előírásokat. Megemlítendő továbbá az ORFK Utasítás 79. pontja, amely szerint a bűncselekmény elkövetésének alapos gyanúja miatt fogvatartott személy kísérését úgy kell megszervezni és végrehajtani, hogy az eljáráshoz, a bizonyításhoz fűződő érdekeket ne veszélyeztesse. A kísérő őrzés biztonságos körülményeinek megteremtéséért, az ehhez szükséges feltételek meglétéért és a kísérés szakszerű végrehajtásáért a kísérést elrendelő, valamint az útbaindító parancsnok, és a kísérő őr külön-külön is felelősséggel tartozik. Tekintettel arra, hogy a rendőrök arra is hivatkoztak, hogy a megelőző eljárási cselekményt (előállítás) nem ők foganatosították, és a panaszos személyét előzetesen nem ismerték, figyelemmel kell lenni az ORFK Utasítás 80. pontjában rögzített azon szabályra is, hogy a kísérő őrzés során felkészültnek kell lenni a fogvatartott támadására, az esetleges szökési kísérlet elhárítására. A kísérést erre figyelemmel kell megszervezni és végrehajtani. Ha az ismert összes körülmény alapján megerősített őrzés nem szükséges, akkor a kísérésre vonatkozó utasításban rendes kísérést kell elrendelni, amelynek végrehajtására épületen kívül a kísérő őrk létszáma egy fővel haladja meg a kísért fogvatartottak létszámát, amennyiben a kísérés nem erre a célra kialakított és rendszeresített szolgálati gépkocsival történik.

A fentiek alapján megállapítható, hogy a kísérés végrehajtásával, illetve a kényszerítő eszköz kísérés során történő alkalmazásával összefüggő rendelkezések a Szolgálati Szabályzatban és az ORFK Utasításban egyaránt azt rögzítik, hogy a kísért személy megbilincselése lehetőség, annak szükségességéről – indokoltsága esetén – a kísérést elrendelő személy jogosult dönteni.

A konkrét esetben a rendőrségi dokumentumok nem tartalmazzak olyan adatot, illetve a rendőrség nem hozott olyan információt a Testület tudomására, amelyből arra lehetne

következtetni, hogy a panaszosnál a bilincselés Rtv. szerinti bármelyik esete fennforgott. Tekintettel arra, hogy a panaszos együttműködő volt már az előállítása időpontjában is – a rendőrség ezt a panaszosi állítást nem cáfolta –, a Testület megítélése szerint később sem kellett azzal számolni, hogy szökni próbál a hatóság őrizetéből.

A fentiek alapján a Testület megítélése szerint az átkísérés alkalmával történt kényszerítő eszköz használat szükségtelen volt, amely miatt megállapította a panaszos emberi méltósághoz való jogának megsértését.

8) A panaszos sérelmezte azt, hogy szabadon bocsátását követően semmilyen segítség nem állt rendelkezésére, és csak nehézségekkel tudott hazajutni a rendőrkapitányságtól 20 km-re levő otthonába.

A Testület a panasz ezen részével összefüggésben rámutat arra, hogy a rendőrségnek nincs olyan jogszabályi kötelezettsége, mely szerint az intézkedés alá vont személyeket az intézkedés befejezését követően haza kell szállítania. Az Rtv. azt sem szabályozza, hogy a rendőrségnek bármiféle kötelezettsége lenne abban, hogy az állampolgárok hazajutásában segítkezzen.

A Testület úgy foglalt állást, hogy a rendőrség nem követett el mulasztást, egyúttal nem sértett jogszabályi kötelezettséget azzal összefüggésben, hogy nem gondoskodtak a hazaszállításáról, ezért nem sérült a panaszos tisztességes eljáráshoz és személyi biztonsághoz való alapvető joga.

9) A panaszos panaszolta azt is, hogy a rendőri intézkedés helyszínén a rendőrök nem hallgatták meg azokat a személyeket, akik az ő érdekében tanúskodhattak volna. Sérelmezte továbbá, hogy 2011. május 13-án telefonon, illetve utóbb faxon keresztül is kérte, hogy biztosítsa a rendőrség számára, hogy az ügyében keletkezett iratokba betekintsen. A panaszbeadvány szerint a panaszos a kérdéseire nem kapott választ a rendőrségtől.

a) Az iratok között a rendőrség továbbította a Testület részére a panaszos május 13-ai telefonálásáról készített rendőri jelentést, amely szerint a panaszossal szemben indult büntetőeljárás előadója tisztázta a panaszossal, hogy pontosan mi miatt szeretne panasszal élni: a gyanúsítás ellen vagy a rendőri intézkedéssel szemben, elmondta neki továbbá, hogy melyik esetben milyen hatóságokhoz tartozik a további eljárás.

A rendőrség továbbította a Testület részére a panaszos faxon küldött levelére adott tájékoztató levelet is, amely szerint a panaszos ellen folyó büntetőeljárás lefolytatása a Be. szerint (és nem a panaszos által megjelölt Ket. szabályai alapján) történik. A tájékoztató levél utal arra is, hogy a Be. 193. §-a alapján a nyomozás elvégzése után az ügyész vagy – ha az ügyész másképp nem rendelkezik – a nyomozó hatóság a gyanúsítottak és a védőnek az erre kijelölt helységben átadja a nyomozás összefüggött iratait. Lehetővé kell tenni, hogy a gyanúsított és a védő az esetleges vádemelés alapjául szolgáló összes iratot – kivéve a zártan kezelt iratokat – megismerhesse.

A Testület megítélése szerint a rendőrség megfelelő tájékoztatást adott a panaszosnak, ezáltal nem sérült a tisztességes eljáráshoz való alapvető joga.

b) A Testület a panaszos 9) pontban részletezett sérelmei tekintetében a hatáskörét megalapozó törvényi rendelkezésre utal.

Az Rtv. 92. §-ának (1) bekezdése értelmében az, akinek az Rtv. IV., V. és VI. fejezetében meghatározott kötelezettség megsértése, a rendőri intézkedés, annak elmulasztása, a kényszerítő eszköz alkalmazása alapvető jogát sértette – választása szerint – panasszal fordulhat az intézkedést foganatosító rendőri szervhez, vagy kérheti, hogy panaszát az országos rendőrfőkapitány, valamint a főigazgatók a Testület által lefolytatott vizsgálatot követően bírálja el. Az Rtv. idézett rendelkezése szerint a Testület hatáskörébe kizárólag azon rendőri intézkedések tartoznak, amelyek az Rtv. IV., V. és VI. fejezetének alkalmazásával összefüggésben merülnek fel, más esetekben érdemi vizsgálatot nem folytathat.

Az arra vonatkozó döntés, hogy a rendőrség mint nyomozó hatóság a konkrét büntetőeljárás keretében milyen jellegű és terjedelmű adatgyűjtést végez, büntetőeljárási (kriminalisztikai) kérdés, a Testületnek nincs hatásköre annak megítélésére.

Az irat-betekintési jogot úgyszintén a Be. szabályozza. Ebben a tekintetben a Testület ugyanakkor felhívja a figyelmet arra, hogy a Be. differenciáltan szabályozza a gyanúsított tekintetében, hogy melyek azok az iratok, amelyeket a nyomozás során, illetőleg, amelyeket a nyomozás befejezésekor megismerhet. A terhelt a nyomozás során megtekintheti azon nyomozási cselekményekről készült jegyzőkönyvet, amiknél jelen lehetett, nyomban; a szakvéleményt; egyéb iratot azonban csak akkor, ha a nyomozás érdekeit nem sérti. A terhelt a megtekinthető iratokról másolatot kaphat. A terhelt a nyomozás elvégzése után a nyomozás során keletkezett valamennyi (az esetleges vádemelés alapjául szolgáló) iratot – kivéve a zártan kezelteteket – jogosult megtekinteni. [Be. 43.§ (2) bekezdés b) pont 2. fordulat, 186.§ (1)-(3) bekezdés; 193.§ (1) bekezdés]

V.

A Testület az ügy gondos mérlegelése alapján arra a következtetésre jutott, hogy a rendőrség nem követett el mulasztást, amikor a panaszos – többszöri azonos tartalmú – bejelentése miatt nem jelent meg a helyszínen. A rendőrök a panaszost jogszerűen és indokoltan igazoltatták, ami alapjogi sérelmet nem idézett elő. A Testület megállapítása szerint ugyanakkor az azonosításra vonatkozó kötelezettség elmulasztásával, a hozzátartozó értesítésének elmulasztásával, az előállítás időtartamával összefüggésben kiállított dokumentáció és a letéti tárgyakról készült jegyzőkönyv hiányossága miatt sérült a panaszos tisztességes eljáráshoz való joga. A kényszerítő eszköz szükségtelen alkalmazási miatt a Testület megállapította az emberi méltósághoz való jog sérelmét is.

Az egyes alapjogok sérelme összességében elérte azt a szintet, amely a Testület súlyos alapjogsérelmet megállapító állásfoglalását megalapozza. Ennek megfelelően a rendelkező részben foglaltak szerint – az Rtv. 93/A.§-ának (6) bekezdése alapján – az állásfoglalást megküldi az Országos Rendőrfőkapitánynak.

Budapest, 2012. június 6.

Dr. Juhász Imre
elnök

Dr. Kozma Ákos
elnökhelyettes

Fráterné dr. Ferenczy Nóra
előadó testületi tag

Dr. Féja András
testületi tag

FÜGGETLEN RENDÉSZETI PANASZTESTÜLET